

Kovács Béla
elnök
Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság

Iktatószám: NJE-RH 37/2021.
Tárgy: Ajánlás Magyar Értéktárba
történő felvételhez

5126 Jászfényszaru, Szabadság út 20.

Tisztelt Elnök Úr!

Mellékelten megküldöm idősebb komori Bedekovich Lőrinc a Jászkun Kerület első földmérő és vízépítő mérnöke munkásságának Magyar Értéktárba történő felvételéhez kapcsolódó ajánlásomat.

Kecskemét, 2021. február 8.

Üdvözlettel:

Dr. Fülöp Tamás
rektor

AJÁNLÁS

ID. KOMORI BEDEKOVICH LŐRINC, A JÁSZKUN KERÜLET ELSŐ FÖLDMÉRŐ ÉS VÍZÉPÍTŐ MÉRNÖK MUNKÁSSÁGÁNAK

MAGYAR ÉRTÉKTÁRBA TÖRTÉNŐ FELVÉTELÉHEZ

Idősebb komori Bedekovich Lőrinc (1751-1823), a Jászkun Kerület első földmérő és vízépítő mérnöke kivételesen gazdag munkássága, saját korán túlmutató és maradandó értéket képviselő térképészeti, mérnöki és közigazgatási tevékenysége egyaránt méltóvá teszi életművét arra, hogy a Nemzeti Értéktárba kerüljön.

A Bedekovich család szerteágazó és mély történelmi gyökerekkel rendelkezik, amely nagyon sok szállal kötődik a Jászkunsághoz. Idősebb Bedekovich Lőrinc a Jászkun Kerület földmérője és felesége 1782-ben telepedett Jászfényszarura, és itt születtek gyermekeik is. A földmérő negyven év elhivatott munka után 1819 végén nyugdíjba vonult. Hivatalát fia, ifjabb Bedekovich Lőrinc vette át, aki rövid ideig a Hármaskerület, majd a Jászság mérnöke volt.

Idősebb Bedekovich Lőrincet a tudományos szakirodalom az elmúlt évtizedek során elsősorban térképészeti munkássága alapján méltatta. Nem véletlenül, hiszen a Hármaskerület vízrendezési munkálatai 40 éven át azonosak voltak Bedekovich Lőrinc vízügyi tevékenységével, és eredményei, illetve korszakon átívelő munkássága alapján Bedekovich Lőrinc méltán sorolható hazánk legnagyobb vízépítő mérnökei sorába. Munkája érdeméért 1801-ben a Jászkun kerület tiszteletbeli táblabírója címet nyerte el.

Fontos azt is méltatnunk, hogy a földmérő feladata ebben a korszakban még jóval összetettebb és szélesebb körű volt, mint a mai értelemben vett földmérőé: jószerivel egyedül látott el több közigazgatási feladatot is, hiszen nem csupán egy-egy korábban feltérképezetlen terület felmérését és kijelölését kellett elvégeznie, de gyakran más mérnöki feladatokat, mint például kisebb épületek, olykor pedig hidak tervezési feladata is reá hárult. Általánosságban is elmondható, hogy Bedekovich Lőrinc tevékenysége messze túlmutatott mérnöki alapfeladatán, hiszen ebben a korszakban a Jászkun Kerületben is a földmérő legfontosabb feladata a lakosság és a vagyon védelme, az életkörülmények javítása, a táj megismerése és megismertetése volt, vagyis egyetemes módon szolgálta közösségét.

Hihetetlenül gazdag munkássága során az ő nevéhez fűződik a Zagyva-Tarna völgyében, a Jászkunság területén az ősmocsarak, vadvizek elleni védekezés, a vízrendezés és az árvízmentesítési munkálatok megkezdése, a Zagyva és a Tarna folyók szabályozása, mocsarak lecsapolása, csatornák, gátak építése. De a geodéta tervezte a Karcag határában 1804-1809 között felépített kilencnyílású Zádor hidat is, ami a hortobágyi kilencnyílású híd elkészültéig az ország leghosszabb kőhídja volt. A Zádor éren átívelő kőhíd nemcsak a szeszélyes Zádor-ér által elöntött mocsaras területen való közlekedést szolgálta, hanem a korszak egyik kulcsfontosságú útvonalán, a Budapest-Szolnok-Debrecen postakocsi útvonalon is biztosította a közlekedést. Munkásságából kiemelkedik az 1786-1787-ben a mai Abádszalók mellett elkészített Mirhó-gát, amely a Jászkun Kerület egyik legnagyobb problémájára, a szabályozatlan Tisza által előidézett árvizek és pangó vizek lecsapolására és megszüntetésére nyújtott hosszú ideje várt megoldást.

Idősebb Bedekovich Lőrinc életművének és munkásságának kiemelkedő részét képezik az általa készített térképek. A jászági földmérő nem csupán kora egyik legkiválóbb térképésze volt, de térképeit valódi művészi szinten készítette el. Pályáját a magyarországi késő barokk stílus fénykorában kezdte, valószínűleg ennek köszönhető, hogy egyike volt azoknak az utolsó mérnököknek, aki műveiket gyakran a térképekhez nem kapcsolódó alakokkal, tárgyakkal népesítették be. A földmérő által

készített egyedülálló értéket képviselő színes, díszített térképek ugyanis nemcsak földrajzi, de reprezentatív célokat is szolgáltak. Felismerve e térképek és vázlatok történelmi jelentőségét, a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Levéltár gondozásában 2011-ben modern, jól kutatható formában is megjelentek a Bedekovich-féle kéziratok térképek a „Chartae Antiquae” címet viselő digitális kiadványban.

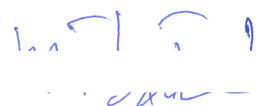
Bedekovich munkássága a legutóbbi időkig a feledés homályába merült, és emlékezete sajnos az elmúlt évtizedekig nem érte el a földmérő életművét és munkásságát megillető színvonalat. Szerencsére ma már a Bedekovichok emlékét – több köztéri alkotás és közterület mellett – Jászfényszarun az 1993-ban megalakult Bedekovich Lőrinc Népfőiskolai Társaság őrzi. A Népfőiskolai Társaság a 2019-2020 közötti időszakot Bedekovich emlékévvé nyilvánította, amely keretében kiadványokat készítettek, konferenciát, kiállításokat, helytörténeti táborokat szerveztek. Kezdeményezőkétségüknek és áldozatos munkájuknak köszönhetően a Jász-Nagykun-Szolnok Megyei Értéktár Bizottság 2020. október 22-én a JNSZMÉB 3/2020.(X.22.) számú határozatával Bedekovich Lőrinc munkásságát és életművét felvette a Megyei értéktárba.

Idősebb komori Bedekovich Lőrinc nem pusztán a Jászkun kerület első földmérője volt. Kivételesen gazdag, sokrétű mérnöki munkásságával, korán túlmutató műszaki megoldásaival hozzájárult a Jászkun kerület gazdasági és társadalmi fejlődéséhez. Pályafutása során megindult a Zagyva, a Tarna és a Galga folyók szabályozása, a mocsarak lecsapolása és a gátak építése. Gazdag életművéből eddig közel száz darab térképe, terve és vázlata került elő, amelyeken a 18-19. század fordulójának Jászkunságát, településeit és annak világát igen részletesen és korának mércéjével mérve igen pontosan mutatja be. Kijelenthető, hogy negyven éves munkássága jelentős hatással volt a Jászkunság korabeli gazdasági életére, településeinek fejlődésére, fennmaradt munkái pedig korának kutatásához szolgálnak nagyon fontos forrással.

A kezdeményezők a Magyar Értéktárba való beemelésével azt kívánják elősegíteni, hogy idősebb komori Bedekovich Lőrinc emlékezete és munkássága közjóként mélyebben beépüljön a Jászság, a Kiskunság, a Nagyunság, és így a hazánk meghatározó térségének számító Jász-Nagykun-Szolnok, Heves és Bács-Kiskun megye köztudatába, erősítve ezzel az együttműködések, a megyék közötti történelmi és kulturális kapcsolatokat. Bedekovich Lőrinc életművének középpontba állításával céljuk, hogy az eddig méltatlanul elfeledett mérnök élete és munkássága országosan is ismert és elismert legyen, és a geodéta tevékenységével kapcsolatos kutatási hajlandóság, a műszaki és természettudományos ismeretek iránti érdeklődés tovább növekedjen. Mind ezek alapján meggyőződésem, hogy „Idősebb Bedekovich Lőrinc a Jászkun Kerület első földmérő és vízépítő mérnök munkássága” ismertsége, egyedisége, történelmi korszakokon átívelő jelentősége alapján országos szintű értéknek tekinthető, ezért támogatom és javaslom a Magyar Értéktárba történő felvételét.

Kecskemét, 2021. február 5.

Dr. Fülöp Tamás
rektor